

13. evropská konference knihovnických konsorcií ICOLC

Vydáno: Roč. 15, č. 11 (2011)

[Smetanová, Dana, Nová, Hana, Katolická, Barbora](#)

Rubriky: [Zprávy, reportáže a glosy](#)

Letošní setkání evropských knihovnických konsorcií ICOLC se konalo ve dnech 18. až 21. září v Istanbulu. Organizátorem bylo turecké konsorcium [ANKOS](#) a konference probíhala v kampusu Santral [Bilgi University](#), který se nachází v místě bývalé elektrárny, o čemž svědčí i některá technická zařízení ponechaná v prostoru kampusu. Na konferenci se sešlo 95 zástupců 42 evropských a 16 mimo evropských konsorcií.

Z bohatého a zajímavého [programu](#) je třeba zmínit prezentace, které se týkaly ebooků. Toto téma se na konferenci diskutuje od roku 2009 a stále není jasné, zda vůbec a jakou úlohu mají konsorcia při sjednávání licencí na ebooky. Z dotazníku, na který odpovědělo 38 konsorcií z Evropy i Ameriky, vyplynulo, že ze 742 uzavřených licencí bylo 293 na databáze, 371 na elektronické časopisy a jen 78 na ebooky. Členové konsorcií dávají přednost výběru jednotlivých konkrétních titulů před nákupem celé kolekce. Také bylo sledováno, na jak dlouhou dobu jsou licence uzavírány. Nejobvyklejší jsou roční licence. Dlouhodobých licencí bylo uzavřeno málo: např. do roku 2015 pouze 5 na přístup do databází, 2 licence na ebooky a 3 licence na elektronické časopisy. Je také zajímavé, že nejvíce licencí uzavřelo konsorcium California Digital Library (USA, 36) a nejméně Ohio Public Library Information Network (USA, 2). V Evropě má nejvíce uzavřených licencí Irsko (33) a dále Dánsko, Francie, Rusko (30), nejméně Norsko (3). Model nákupu ebooků a finanční rozložení mezi členy představilo konsorcium Max Plant Society, které sdružuje na 80 menších institucí, a katalánské konsorcium CBUC. V obou případech se jedná o koordinovaný nákup a platí, že do jednou zakoupeného ebooku mají přístup všichni členové konsorcia.

Novým tématem konference jsou snahy konsorcií o vytvoření jednotného portálu pro statistiky využívání databází. Na pomoc univerzitám ve Velké Británii pro sledování statistik a pro získávání podkladů pro rozhodování o dalších licencích byl v roce 2010 zprovozněn jednotný portál [Journal Usage Statistic Portal](#) (JUSP). Do portálu je zahrnuto na sto univerzit, 13 vydavatelů a 3 agregátoři. Jsou shromažďovány statistiky JR1 a JR2 podle Counter, standardem je protokol SUSHI a výsledným formátem jsou tabulky a grafy. Byl také představen projekt [Usage Factor](#), jehož cílem je přezkoumat možnost zavedení nového faktoru pro sledování využívání časopisů, který by mohl být vedle impact faktoru dalším hlediskem při hodnocení odborných časopisů. Během výzkumu se ukázalo, že Usage factor by měl několik výhod. Byl by zvláště užitečný u časopisů a oborů, které nejsou pokryty ISI, mají vysoké využití mimo vědeckou komunitu, u studentů nebo odborníků v praxi.

Zkušenosti s implementací metavyhledávačů prezentoval zástupce slovinského konsorcia COSEC. Jejich požadavkem bylo především jednoduché intuitivní vyhledávání a možnost integrace různých zdrojů

včetně souborného katalogu. Finské konsorcium FinElib také požadovalo zapojení zdrojů, které byly dosud digitalizovány (např. Europeana) a lokálních zdrojů, jejich připojení plánují na rok 2012. Pracují na projektu Národní digitální knihovna, který financuje Ministerstvo školství a kultury. Jeho cílem je zapojit elektronické zdroje jak z knihoven, tak také z muzeí a archivů a digitalizovat především dokumenty spadající do národního kulturního dědictví a samozřejmě v plánu je také zajištění jejich dlouhodobého uchování. Velmi přehledné a inspirující bylo řešení knihovny Özyeğin University. Tato univerzita byla založena v roce 2008 a fond knihovny tvoří z velké většiny elektronické informační zdroje, které je třeba jednoduše přiblížit studentům a vyučujícím. Testovali 2 různé metavyhledávače a během šestiměsíční zkušební doby porovnávali jak studenti tak vyučující oba produkty podle stanovených kritérií.

Část prezentací byla věnována představení tureckého konsorcia ANKOS, které má 125 členů, a produktů pro lokální elektronické zdroje. Databáze tureckých periodik [Pecya digital library](#) je vytvářena od roku 2007 s cílem poskytnout online přístup k tureckému literárnímu dědictví. V současné době obsahuje na 175 titulů (především zdigitalizované tištěné časopisy) od 212 vydavatelů, přičemž počet vydavatelů zapojených do projektu každým rokem stoupá.

Součástí projektu bylo také řešení legislativních otázek týkajících se autorského práva pro online publikace. Pro elektronické knihy slouží portál [Hiperkitap](#), obsahuje více než 7 500 tureckých knih od 220 lokálních vydavatelů. Databáze je využívána univerzitami i veřejnými knihovnami. Záměrem je poskytovat přístup k aktuálním publikacím s využitím moderních informačních technologií. Dalším zajímavým počinem tureckého konsorcia je vytvoření systému na předkládání a hodnocení nabídek vydavatelů k zakoupení jejich produktů. Systém byl zřízen za účelem zvýšení kvality a efektivity posuzovacího procesu. Nabídky předložené mimo tento systém nejsou akceptovány.

Součástí programu byly také krátké zprávy o novinkách v konsorciích (Rakousko, Rusko, Florida, Finsko, Litva) a byla představena konsorcia nová. V Japonsku bylo v dubnu letošního roku založeno konsorcium JUSTICE, zaměřené na humanitní a společenské vědy, které je zastřešováno Národním institutem pro informatiku. Sdružuje na 500 členů, na rok 2012 mají dojednáno 50 licencí na přístup k elektronickým informačním zdrojům, což je oproti počtům uzavřených licencí z euroamerického prostoru poměrně velké číslo.. Korejské konsorcium KESLI funguje od roku 1999, má 515 členů a je zaměřeno na zajišťování elektronických informačních zdrojů, meziknihovní výpůjční službu a organizování školení.

Diskuse dále probíhala v pracovních skupinách zaměřených na financování konsorcií, budoucnost institucionálních repozitářů, financování otevřeného přístupu, spolupráce při budování sbírek tištěných dokumentů. Také byly prezentovány výsledky průzkumu tzv. „ICOLC Battlefield Survey“, a sice porovnávání meziročního nárůstu cen e-zdrojů od vybraných producentů/dodavatelů v období 2010-2011.

Na konferenci vystoupili zástupci velkých firem – producentů a dodavatelů databází – Elsevier, Springer, Wilex, Swets, EBSCO. K organizaci podzimní evropské konference ICOLC se v roce 2012 přihlásilo rakouské [Austrian Academic Consortium](#) a konference se uskuteční ve Vídni.